

Godly Play, Svazek pro praxi, Příběhy víry

Lekce 4

Velká rodina

K LEKCI

Těžiště: Bůh jde se svým lidem, 1M (11,31-) 12,1-15,24

- Příběh víry
- Základní vyprávění

K POZADÍ

V tomto příběhu jde o skrytou Boží přítomnost. Bůh byl přítomen ve stvoření a požehnal všechno, co učinil. Noe šel svou cestou s Bohem a byl Boží přítomností veden až ke stavbě archy, která měla ochránit život. A potom?

Náboženství v prostředí Izraele vycházela z toho, že je mnoho bohů. Každé město v Mezopotámii mělo městského boha, kterého lidé zvláště uctívali. Ur a Cháran, obě města, v jejichž blízkosti žili Abraham a Sára, byla zasvěcena měsíčnímu bohu. Zpravidla byli tedy tito bohové vázáni na pevná místa. Tam byli přítomní a tam působili. Lidé si bohy představovali jako osoby. Nebeská tělesa, některá zvířata a předměty přitom mohly vystupovat jako symboly bohů, ale samy nebyly bohy oživeny.

U kočovných skupin byly představy o bozích pravděpodobně jiné. Nomádské kmeny nebyly vázány na místa (chrámy) a na pevné formy kultu (kněží) – příbuzenstvo, které muselo se svými stády táhnout od pastviny k pastvině, aby našlo potravu, se mohlo sotva vázat výhradně na jedno místo nebo s sebou vozit těžké postavy bohů. Spolehlo se na to, že jejich kmenový bůh táhl na jejich putováních spolu s nimi a ochraňoval je jako osobní doprovod.

Abraham a Sára pocházejí původně z města. Táhnou sem a tam jako ti právě představení nomádi. Ale Abraham také vždy znovu staví oltář. Židovská tradice představuje tento konflikt jako spor mezi Abrahamem a rodinou jeho otce. Abraham ničí modly svého otce a musí nakonec opustit město.

Abrahamem začíná v dějinách spásy něco nového: z množství národů, které pocházely z Noemových potomků, vyvoluje Bůh jednoho jednotlivce, se kterým uzavírá smlouvu pro všechny čas. Tak se ze světových dějin stávají rodinné dějiny Izraele. To znamená: všechna vyprávění o prarodičích Izraele odůvodňují identitu tohoto národa. To je třeba především zdůraznit a respektovat. Za druhé se smíme opatrně ptát, jestli a nakolik se také my křesťané smíme nazývat „dětmi Abrahamovými“ – arabští muslimové to mají tedy jednodušší, protože ti sami sebe chápou jako potomky Izmaele. Z pohledu židovsko-křesťanského dialogu by potom závěrečné věty následující předlohy vyprávění („Nyní jste vy sami částí

velké rodiny“) byly problematické, kdyby se vykládaly ve smyslu genealogického původu. Pavel (Ga 3) toto sice překlenuje tím, že patříme ke Kristu jako potomku Abrahama, úplně jako analogii víry: Izák je syn zaslíbení – a kdo patří k Ježíši Kristu, má tedy podíl na tom zaslíbení. Ale křesťanské společenství se nepřipojilo k lidu Izraele.

Tento názor je dosti nepatřičný, ač by přeci bylo pěkné vidět sebe jako část této Abrahamovy rodiny. Ale máme šanci pozorně odkázat na Izrael v jeho zemi a v celém světě rozšířeným židovským obcím. Potom můžeme poukázat na to, že v Ježíšově jménu k nám vyšlo z tohoto lidu pozvání, abychom věřili jako Abraham a Sára. Jako ti Ježíšem pozvaní, které učinil svými bratry a sestrami se snad potom můžeme odvážit říci: Jako církve tvoříme jednu větev této rodiny. Smět jako křesťané patřit k této Boží rodině není žádná samozřejmost a žádná zásluha, je to nepochopitelný Boží dar.

Z nábožensko-pedagogického pohledu je třeba dávat pozor na to, že líčení toho, co v rodině za okolností probíhá, vyvolává u některých posluchaček a posluchačů hluboké emoce, protože se dotýká vlastního rodinného příběhu a rozjitřuje jej. Tady musí vypravěč jednat velmi opatrně. Také se vyplatí dotknout se později v rozhovoru souvislosti mezi „svatou rodinou“ (viz výše na str...) a „velkou rodinou“. Snad spočívá tato souvislost v myšlence, že Boží milost se může manifestovat v pozemsky svěřené struktuře a že Boží rodina potřebuje umět sama sebe překročit, neboť přeci každý ví, jak všední den rodiny častěji zůstává vzadu za ideálem.

K MATERIÁLU

- *Místo:* police s příběhy víry
- *Materiál:* pouštní krabice nebo vak s pískem, figurky lidu Božího, košíček s kameny, dva dřevěné bloky, dva modré plstěné pruhy
- *Podložka:* žádná

Pro tuto lekci potřebujete pouštní krabici/ pouštní vak – důležité místo pro mnoho příběhů víry.

Krabice (či bedna) je obvykle uzavřena poklopem a stojí na kolečkách, aby se s ní dalo snáze pohybovat. Pokud nemá kolečka, postavte ji na mobilní podložku, abyste ji mohli snadněji přitáhnout doprostřed místnosti, tam, kde se budou vyprávět příběhy.

Dále potřebujete košíček či podnos s postavičkami lidu Božího, které mají představovat Abrahama, Sáru, Izáka a Rebeku. Další košíček obsahuje kameny pro oltář. Použijte dva dřevěné bloky, z nichž jeden je velký asi 5 x 5 cm, druhý 2,5 x 2,5 cm. Větší blok je Ur, menší Cháran. Nakonec potřebujete dva modré plstěné pruhy: jeden představuje Eufrat, který teče do Cháranu a Abrahama provází na jeho cestě a zásobuje ho vodou, druhý je pro Tigris, který teče východněji.

Když stojíte před polici s příběhy víry, naleznete materiál nahoře na polici, vpravo od materiálu pro potopu a archu.

ZVLÁŠTNOSTI

Mnoho malých dětí si myslí, že pouštní krabice/ pouštní vak je snad pískoviště. Pomozte dětem pochopit, že krabice s pískem pískoviště není, a to tak, že budete říkat „pouštní krabice“/ „pouštní vak“. Když děti sedí na zemi v kruhu, stále je to bude táhnout ke krabici/ k vaku, aby se dotkly neodolatelného písku. Proti tomu nemluví nic, ale pomozte dětem mít vždy trochu odstup: „Už je na čase, abychom se pomalu připravili. Poposuň se, prosím, kousek zpátky, aby viděly všechny děti, co se stane v dnešním příběhu.“

Vždy, když vyprávíte s pouštní krabicí (nebo pouštním vakem), měli byste říci něco na úvod. Měli byste si být jisti, že jste dětem podrobně vyjasnili, jak se to má s krabicí. Naplánujte si čas pro otázky dětí nebo rozhovory, když pouštní krabici používáte poprvé v jedné skupině nebo když začíná nový školní rok.

Dopřejte si čas, abyste se naučili správnou polohu měst Ur a Cháran, stejně jako dvou řek v poušti. Pokud budete postavičkami v příběhu pohybovat správně, budou děti sledovat putování tak jako na řádné mapě. Uvidí rodinu, která putuje od východu na západ tak, jak to ukazují naše biblické mapy. Pokud postavíte postavičky správně, nebudou se děti muset učit později vše znovu, když samy použijí mapu Středního východu. Tento princip je v základu všech následujících příběhů, které se odehrávají v poušti. Dokončete si uspořádání pomocí biblického atlasu. Mějte jeden biblický atlas připravený pro děti v nejspodnější polici pod materiálem s „velkou rodinou.“

<i>Jděte a přineste pouštní krabici (vak s pískem). Přineste ji do kruhu. Nechte poklop zavřený tak dlouho, dokud si nejste jisti, že můžete začít vyprávět.</i>	Podívejte se dobře, kam jdu, abyste věděli, kde najdete pouštní krabici/ vak ...
<i>Přineste nyní košíček nebo podnos s postavičkami, „řekami“, kameny a dřevěnými bloky pro Ur a Cháran. Posad'te se a začněte, až se všichni utiší.</i>	... a tento příběh.
<i>Přejeďte prsty podél okraje poklopu/ vaku.</i>	Toto je pouštní krabice/ vak. V poušti se stalo mnoho podivuhodných a důležitých věcí. Proto bychom měli vědět, jak to je s pouští.
<i>Sundejte poklop/ Otevřete vak.</i>	Nemůžeme se přinést celou poušť, ale tento malý kousek pouště nám bude stačit.
<i>Přejeďte během řeči rukou po písku, vytvořte „duny“, nechte si písek protékat mezi prsty a zase ho uhlad'te, aby se ukázalo tajemství pouště a toho, co se tam dělo.</i>	Poušť je nebezpečné místo. Stále mění svůj vzhled. Proto je těžké vědět, kde člověk právě je. V poušti téměř není voda. Proto má člověk brzy žízeň, a když vodu nenajde, může dokonce zemřít žízní. Také tam nic neroste, proto se tam nenajde nic k jídlu. Ve dne je tam velké horko. Slunce člověku spálí kůži. V noci je velká zima. Když vane

	vítr, člověka škrábe písek. Proto nosí lidé víc kusů oblečení přes sebe, aby se chránili před sluncem a poletujícím pískem. Poušť je nebezpečné místo. Lidé do pouště nechodí – anebo jen tehdy, když musí.
<i>Položte vlněné stuhy a dva dřevěné bloky na jejich místo do písku. Ur leží z vašeho pohledu vlevo nahoře a Cháran leží blíže k vám uprostřed krabice/ vyku. Z pohledu dětí je Cháran na vrcholku půlkruhu, který se nazývá Úrodný půlměsíc. Modrá stuha pro Eufrat vyznačuje první polovinu půlkruhu.</i>	Když skončila potopa, rozešla se Boží stvoření do všech čtyř stran země, aby ji opět naplnila životem. Lidé se usazovali podél řek. Žili v malých vesnicích a později ve městech. Jedno z nejstarších a nejvýznamnějších měst se jmenovalo Ur.
<i>Dotkněte se bloku Uru, který se nachází na levém okraji pouštní krabice naproti vám.</i>	Ve městě Ur věřili lidé v mnoho bohů. Byl tam bohové pro stromy, skály, květiny. Byl tam bůh Měsíce, Slunce, mraků, vod a země. Svět byl plný bohů. Ale byla tam také jedna rodina, která věřila, že bůh je všudypřítomný, že je jednoduše všude. Skutečně to ještě nevěděli, ale mysleli si to tak.
<i>Postavte Abrama a Sáráj do písku u Uru.</i>	Abram a Sáráj patřili k této rodině.
<i>Když pohybujete postavičkami v písku, dejte si načas. Všimněte si, jak za sebou zanechávají stopy v písku. To ukazuje jejich cestu.</i>	Potom přišel čas putovat na nové místo. Ale nebyli si jisti, jestli tam také bude bůh. Proto se ptali, jak to bude na tom novém místě.
<i>Pohybujte postavičkami podél řeky Eufrat (vyznačené modrou vlněnou stuhou) až k městu Cháran. Z pohledu dětí pohybujete postavičkami směrem k vrcholku polokruhu.</i>	Táhli se svými ovce a osly směrem do Cháranu. Šli s nimi dokonce i staří lidé a děti. V noci spali ve svých stanech a ve dne putovali podél velké řeky Eufrat. Ta jim ukazovala cestu a dávala jim a jejich zvířatům vodu k pití. Trvalo to velmi, velmi dlouho. Když měli Cháran na dohled, věděli, že je jejich cesta skoro za nimi a že tam brzy budou.
<i>Pohněte Abramem z Cháranu ven (směrem k dětem), zatímco mluvíte o Abramově setkání s tajemstvím od Boha.</i>	Někdy vyšel Abram z města na okraj pouště. Díval se přes písek nahoru k nebi. Potom se Bůh přiblížil k Abramovi a Abram byl tak blízko Bohu, že věděl, co od něho Bůh chce. Bůh chtěl, aby Abram a Sáráj znovu táhli na nějaké jiné, nové místo.
<i>Pohněte Abramem a Sáráj doprava (z vašeho pohledu) směrem do Kennaanu a potom dopředu. Po cestě na dvou místech zastavte k postavení oltářů na cestě. Potom posuňte postavičky zcela dopředu k pravému přednímu rohu krabice/ vyku, do Chebrónu, konečnému domovu Abrama a Sáráj.</i>	Abram a Sáráj udělali, co Bůh řekl. Šli do pouště západně od Cháranu a putovali směrem do Kenaanu. Vzali s sebou všechny své ovce, své stany a mnoho pomocníků. Abramův synovec Lot šel s nimi také. Tentokrát tam nebyla žádná řeka, aby jim ukazovala cestu nebo dávala vodu na pití.
<i>Vezměte malé kameny a postavte na cestě oltář.</i>	Po cestě dospěli na místo, které se jmenovalo Síchem. Abram si stoupl na pahorek, aby se modlil. A Bůh byl tam. Proto Abram postavil

	oltář, aby to místo označil. Pak táhli dál.
<i>Vezměte několik malých kamenů a postavte další oltář.</i>	Dále přišli na místo nedaleko Bét-el. Znovu se Abram modlil a Bůh byl také tam. Znovu postavil Abram oltář, aby to místo označil. Bůh nebyl jen „zde“ nebo „tam“. Vše od Boha a Bůh ve všem.
<i>Abram a Sáráj zůstanou stát společně napravo vepředu.</i>	Nakonec přišli do Chebrónu, aby si tam postavili domov blízko Mamre.

Obrázek Abrama a Sáráj v Chebrónu (z pohledu vypravěče)

<i>Pohněte Abramem kousek od Chebrónu.</i>	Jedné noci zavolal Bůh Abrama ven z jeho stanu. Abram se podíval vysoko na nebe. Bůh přišel k Abramovi tak blízko a Abram byl Bohu tak blízko, že věděl, co Bůh řekl: „Staneš se otcem velké rodiny a Sáráj matkou. K této rodině bude patřit tolik lidí, kolik je hvězd na nebi a kolik je zrněk písku v poušti.“ Abram se smál. On i Sáráj byli velmi staří. Boží zaslíbení se zdálo nemožné. Bůh chtěl také změnit jejich jména. Abram se měl jmenovat Abraham a Sáráj Sára.
<i>Zde je konec základní části příběhu – zvlášť pro mladší posluchače. Přejděte dále.</i>	
<i>Nepotřebujete žádné další postavičky pro cizince. Nechte je, aby vypadali tajemně.</i>	Jednoho dne přišli z pouště tři cizinci. Abraham seděl vedle svého stanu. Pozval tři cizince dál a Sára smíchala tři měřice mouky. To je mnoho. Dala cizincům k jídlu chléb a maso a k pití mléko a vodu, jak to bylo běžné. Cizinci Abrahamovi předpověděli, že on a Sára budou mít syna – a Abraham se smál. Sára stála blízko u stanu a slyšela je mluvit. Smála se také. Oba byli příliš staří!
<i>Postavte k nim Izáka.</i>	Ti tři cizinci putovali dál. Můžeme odhadnout, co se stalo potom? Abraham a Sára měli syna. A znovu se smáli. Proto pojmenovali miminko „Smíšek“. V jejich jazyce to bylo „Jichcak“ - „Izák“.
<i>Vezměte Sáru a položte ji s úctou do své otevřené dlaně. Potom obraťte ruku tak, aby postavička nebyla vidět, zatímco se dotýkáte písku, kde bude Sára pohřbena, nedaleko Chebrónu. Nepohřbívejte ji však v písku, ale podržte ji skrytou v ruce a položte nenápadně stranou. Neboť pozornost dětí by měla být zaměřena na uctivé rozloučení Sáry a smutek Abrahama, ne na fantazii o morfologii smrti.</i>	Když Izák vyrostl, byla Sára už tak stará, plna let, že zemřela. Byla pohřbena v jeskyni blízko Mamre u Chebrónu. Abraham se nyní cítil sám. Velice Sáru postrádal, ale byla tu jedna věc, kterou ještě musel udělat.
<i>Naznačte prsty chůzi ve vzduchu nad pískem, na cestě zpátky do Cháranu.</i>	Abraham poslal služebníka, kterému nejvíc důvěřoval, zpátky do země svého lidu, aby našel ženu pro Izáka.

<i>Postavte postavičku Rebeky do písku, kousek napravo od Cháranu (z vašeho pohledu). Místo se nemá jmenovat, ale jedná se o Náchorovo město v Mezopotámii (1M 24,10).</i>	Na své cestě se Abrahamův služebník zastavil jeden večer k odpočinku u studny. Byla tam žena, Rebeka, která mu nabídla vodu k pití. Potom mu pomohla napojit také jeho zvířata. Byla odvážná a přátelská. Nakonec pozvala služebníka k sobě domů. Tam vyprávěl rodině Rebeky o Abrahamovi a Sáře a o zaslíbení velké rodiny. Rebeka se rozhodla, že chce patřit k této velké rodině. Tedy putovala zpátky pouští, kolem Síchemu a Bét-elu do Chebónu.
<i>Posuňte Rebeku k místu, kde čekají Abraham a Izák. Nechte Izáka jít kousek naproti, takže se oba setkají, potom ved'te obě postavičky k místu, kde čeká Abraham. Dejte si načas! To je významný moment.</i>	Izák ji viděl přicházet a běžel jí naproti. Potom se Izák a Rebeka vzali.
<i>„Pohřbete“ Abrahama vedle Sary tak, že jeho postavičku držíte právě tak v otevřené dlani, potom ji obrátíte, dotknete se místa, kde byl pohřben a pak položíte postavičku nenápadně na stranu (nejlépe mezi sebe a pouštní krabici).</i> Pokračujte zde v kratší verzi vyprávění.	Nyní byl také Abraham tak starý a plný let, že zemřel. Byl pohřben vedle Sary v jeskyni blízko Mamre. Potom měli Izák a Rebeka děti a jejich děti měly znovu děti a jejich děti měly také děti. Tak to šlo několik tisíc let. Tak vznikl lid Izraele, národ Židů. To, co zažili Abraham se Sárrou, předávali svým potomkům a ti zase dál. A z lidu Izraele vznikly také sbory křesťanů. Ty svou víru předávaly svým dětem a dětem svých dětí a dalším. (Až nakonec vaše babičky a dědečkové měli děti. A potom vaše maminky a tatínkové měli děti.)
<i>Vezměte ruku plnou písku a nechte si ho pomalu protékat mezi prsty.</i>	Nyní jste my sami částí této velké rodiny, jejíž číslo je tak veliké, kolik je na nebi hvězd a kolik je zrněk písku v poušti.
<i>Zůstaňte ještě moment sedět a nechte příběh působit, potom začněte s vytěžujícím rozhovorem.</i>	Nyní se ptám, jaká část příběhu se vám líbí nejvíce? Co myslíte, která část tohoto příběhu je nejdůležitější? Rád/a bych věděl/a, která část příběhu vypráví o vás samotných? Mohli bychom vynechat nějakou část příběhu, a přesto bychom měli ještě všechno, co k němu potřebujeme?